

Rikskansler Hitler.

K. Adolf Hitler står ved målet — det foreløbige mål ialfall. Han er igår utnevnt til rikskansler og har dannet den nye riksregjering.

Denne nye tingenes tilstand kom ganske overraskende og var ennå ilørdags ikke til å forutse. Det var meningen at riksdagen, hvis sammentreden oprindelig var fastsatt til 24. januar, men blev utsatt, skulde ha trådt sammen idag. Det var da å forutse at kabinettet von Schleicher vilde få et mistillidsvotum. Rikskansler von Schleicher innfant sig derfor ilørdags hos rikspresident von Hindenburg og gjorde rede for stillingen. Han hevdet, at regjeringen, efter sin karakter av «presidialkabinett», kun kunde hevde sig og sin opfatning overfor riksdagen, hvis den av rikspresidenten fikk bemyndigelse til å oppløse riksdagen.

Denne bemyndigelse avlo imidlertid rikspresidenten å gi «under de givne forhold». Von Schleicher inngav da straks den samlede regjeringens demisjon. Han tilføjet, at der var tre måter å løse krisen på:

Den første mulighet var å danne en regjering som støttet sig til et flertall i riksdagen. Dette var imidlertid bare mulig, hvis Hitler rikk ledelsen av en slik riksregjering.

Den annen mulighet var å få dannet en regjering, som støttet sig til et sterkt mindretall i riksdagen og forøvrig hadde sympati i folket. Også i en slik regjering måtte nasjonalistenes fører, Adolf Hitler, ha ledelsen.

Den tredje mulighet var å danne en presidialregjering som skulde stå over partiene, hevde statens autoritet som hele folkets representant og støtte sig til rikspresidentens myndighet. En slik regjering vilde imidlertid bare kunne bestå, hvis rikspresidenten gav den fullmakt til å oppløse riksdagen.

Rikskansleren fant sig beføjet til å advare mot en fjerde løsning, nemlig den: Under navn av presidialkabinett å danne en regjering, som faktisk bare betegnet et ensidig partiherredømme og derfor vilde bli utsatt for angrep av folkets store flertall.

Rikspresident von Hindenburg gav derefter den tidligere rikskansler von Papen i oppdrag som enslags «homo regius» å for-

handle med partiene og undersøke de forhåndenværende muligheter; løsningen måtte søkes innen forfatningens ramme og i overensstemmelse med riksdagen.

Det heter, at hr. von Papen i de siste dager gjentagne ganger har hatt anledning til å konferere med rikspresidenten om den videre utvikling og at der allerede på forhånd bestod en viss enighet mellom dem om den vei, man skulde gå. Det het også, at von Papen tok sikte på et presidialkabinett, som nasjonalsocialistene skulde tolerere. Om det var så, så er det ialfall ikke den vei, man nu er slått inn på. Nasjonalsocialistene har også i de siste dager med all ønskelig tydelighet sagt fra, at skulde de være med i regjeringen, vilde de ha hele makten. Enhver rikskansler, som ikke het Hitler, skulde bekjempes på det skarpeste.

Og nu heter altså rikskansleren Hitler. Man synes forsåvidt å ha fulgt Schleichers råd nr. 2: En regjering som ialfall bæres av en sterk strømning i folket. For efter de meldinger, som hittil foreligger, er den nye regjering ingen flertallsregjering, men støtter sig på naz'ene og de tysknasjonale, som tilsammen har 246 av riksdagens 582 plasser, altså intet flertall. Den nye vicekansler, hr. von Papen, tilhørte ganske visst før centrum, men er offisielt løst fra dette parti. Av regjeringens øvrige medlemmer er dr. Frick og Göring nasjonalsocialister.

Regjeringen teller altså bare tre nasjonalsocialister. Det er egentlig ikke meget — og det tyder på, at det i ganske betydelig utstrekning er lykkedes Hindenburg — eller de krefter, som står bak ham — at holde igjen overfor Hitlers krav. «Den store Adolf» har på ingen måte fått alt. Hans regjering teller foruten ham selv bare to nasjonalsocialister, dr. Frick og riksdagspresident Göring. Ellers er det de tysknasjonale, som dominerer: Dr. Alfred Hugenberg, partiets fører, Franz Selbte, Stålhjelmføreren; von Neurath, av Schwerin-Krasigk og Elz-Rühbensch, som alle tre var medlemmer av det ministerium Papen, som blev dannet i juni ifjor og styrtet den 17. november. Det later også til, at Hitler har måttet gi Hindenburg ganske vidt-

sender en flare for rettssikkerheter, og vakte eftersom de ubønnhørlige regler skulde praktiseres, en storm av forbitrelse. Skuffelsen var stor. Man hadde trodd denne drastiske forholdsregel som var skapt av de panikkartede forhold i årene efter verdenskrigen, med usynlige overfall, holds-up og andre storforbrytelser, skulde sette en stopper for dette. Men der tok man sørgelig feil. I enkelte henseender blev forholdene enda verre enn før.

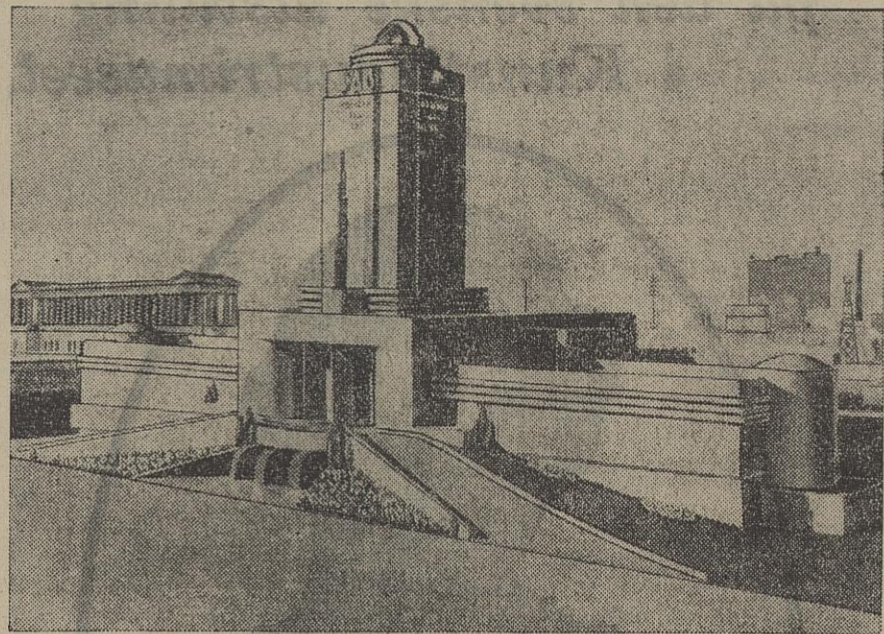
De som blev dømt efter den nye lov, følte sig urettferdig behandlet i forhold til de andre. Man tok motet fra dem. De følte det som de skulde sultes åndelig ut gjennom livsvarig straff uten nogensinne å få friheten tilbake. De hadde ikke håb om å få straffetiden forkortet, om de tok sig sammen og viste god opførsel. Av folk som på den måte er berøvet håbet kan man vente hvad som helst.

Men enda verre var i sine resultater virkningen på de unge forbrydere ute i friheten. Tanken på livsvarig fengsel holdt dem ikke borte fra å begå nye forbrydelser, idet disse folk — og dessverre med all mulig grunn — regner med ikke å bli grepet. Men

blir en 4. gangs forbryder først grepet på fersk gjerning, blir han desperat og griper straks til revolveren eller annet drapsmiddel, for han vet at blir han tatt, selv om det bare er for et lite tyveri, så venter der ham livsvarig straff. «Vær rolig til vi er kommet oss vekk. Det betyr livsvarig straff for oss, om vi blir grepet, så vi skyter for å drepe, om det blir nødvendig», er den beskjed offeret får, og nogen vel anbragte revolvere gir ordren eftertryk. «Drop him before he drops you» og resultatet blir død og elendighet på den ene eller begge sider. I mange tilfeller er det klossete og ubehjelpelige stakkarer, som er dømt efter denne lov, mens de «store», de forbrydere som virkelig betyr noget, er flinkere til å passe sig.

Ofte er det helt unge mennesker, det gjelder, rene gutter, og avisene lange og detaljerte beretninger gjør forbrydelsen kjent. Domstolen som skal domme et sådant menneske til livsvarig fengsel, er efter loven bundet, men finner i mange tilfeller straffen urimelig, ja umenneskelig, og er der så sant en mulighet for å frikjenne, gjør man det. Når valget således står mellom livsvarig straff eller hel frifinnelse, blir resultatet ikke sjelden det siste, selv om meget taler for at vedkommende er skyldig. Men ofte skjer det nettop av denne grunn, at saken ikke kommer så

HUSET UTEN VINDUER

I Chicago er der i anledning av verdensutstillingen bygget et hus som i likhet med det Osram reiste i Berlin for endel år siden er helt uten vinduer. Ventilasjon og lys skaffer man ad kunstig vei.

rekkenne garantier; han har avlagt ed på forfatningen og dertil gitt uttrykkelig løfte om å respektere alle lover. Der blir altså med denne regjering åpenbart ikke tale om revolusjonære eksperimenter.

Enda mindre vil dette bli tilfellet, om Hitler skulde ha hell med sig i sine forhandlinger med centrum og det bayerske folkeparti; får han disse med i koalisjonen, vil han råde over et sikkert flertall på 334 mann, men også bli bunnet av centrums forsiktige politikk. Og det vilde kanskje ikke alle hans tilhengere bli like fornøiet med.

Ministeriet von Schleichers saga blev altså kort. Det heter nu, at rikspresidenten ved dets dannelse handlet i en tvangssituasjon og allerede dengang betraktet Schleichers regjering som en foreløbig løsning, og at Schleicher selv skal ha vært på det rene med det. Schleicher mente dengang selv, at Hitler var den rette mann; men Hindenburg hadde en annen opfatning. Nu har Hitler fått sin chance, om enn kanskje på en litt annen måte, enn han selv hadde tenkt sig det.

Foreløbig er situasjonen ikke stort klarere enn i lørdags. Der blir, som sagt, ikke tale om nogen storstilet gjennomførelse av nasjonalsocialistenes program; dertil strekker kreftene ikke. Men hvad så? Vi får vel se, hvor det bærer hen, når riksdagen, hvis sammentreden atter er utsatt, møtes for å ta stilling til den nye regjering og dens program.

langt som til retten.

Den samme erfaring gjorde man i England, da hengning var straffen for bedrageri, og det var i sin egen velforståtte interesse de engelske banker tilslutt henstillet til parlamentet å få denne bestemmelse forandret. Da der i England blev reist krav om å opheve dødsstraffen for simpelt tyveri, advarte både jurister og geistlige inntrengende mot dette. «Våre handlende vil gå konkurs, og landet bli ruinert». Men da bestemmelsen tross protester blev ophevet i 1837, inntraff det motsatte av hvad der var spådd fra opposisjonen. Antallet av forbrydere sank, fordi folkets moral var steget.

Hvad der er skjedd i staten New York efter at man fikk «Baumes Law», har i høi grad svekket den gamle overtro på de lange straffes effektivitet. Dette er et nedslående, men lærerikt kapittel i de siste års straffebehandling, og det er vel verdt å merke sig, at der meget snart og fra meget kyndig hold kom sterke krav om at der i samfundets egen interesse og altså ikke ut fra nogen sentimental forbrydervilighet måtte lempes på disse lover. Ifølge «The Howard Journal» har den lovgivende forsamling i staten New York for en tid siden vedtatt forskjellige bestemmelser med sikte herpå.

Iv. Rummelhoff.

Jødisk gjestespill på Sjøen

De to jødiske kunstnere, Sonia Alomis og Alexander Asro, som gav gjestepretten på Sjøen igår, representerer en teaterkultur, som ligger uendelig fjernt fra vår egen. Nettop derfor er det både gavnlige og sunt å lære den å kjenne. Om ikke annet, så kan den gi norske teaterfolk et tydelig begrep om, hvor intimt til hver minste detalj en scenisk prestasjon kan utarbeides, uten derfor å virke overbeholdende.

Forsåvidt kan der altså sies mange gode ting om det jødiske gjestespill. Når det allikevel ikke gav nogen opplevelse, var grunnen ingen annen enn den, at det bød på et skall uten kjerne. Hvilket fint ciseleret skall! Men også hvilken mangel på kjerne!

Ingenting er så trettende som å lytte efter en sjel, en ånd, som er og forblir taus. Lange og trettende måtte derfor de to monologer bli, den episk-lyriske, som Sonia Alomis på det nærmeste reciterte, og den stillstående, som Alexander Asro spilte. Men direkte forfeilet føltes bare den lille enakter, hvor Alexander Asro agerte blyg lærer og Sonia Alomis en kvindrende Eva. Nei, den Eva skulde neppe kunne forlede nogen ung Adam til å kjerne smør med så krampaktig iver som hr. Asro.

Former uten innhold kan ha en slags skjematisk verdi. Men selv om det også kaller sig kunst, så er det jo egentlig ingenting som har mindre med kunst å gjøre enn det.

Finn Halvorsen.

Unge Høire i Østre Aker.

Stor interesse for arbeidet — stigende tilslutning.

Unge Høire i Østre Aker holdt sin ordinære generalforsamling på Ekebergrestauranten fredag under ledelse av formannen, korrespondent Hj. Schibbye. — Årsberetning og regnskap blev oplest og enstemmig godkjent. — Arbeidet på denne «ytterste front» som Østre Aker er overfor arbeiderpartiet, omfattes med stor interesse og tilslutning til foreningen er stigende. — Valgene fikk følgende resultat: Formann, journalist W. Wilson; viceformann, ingeniør C. A. Fürst; sekretær, frk. Gjerdde; kasserer, H. Dahlbye. Styremedlemmer forøvrig frk. Ase Enger, frk. Dahlum, inspektør E. Refsgaard, Odvar Witzøe. — Revisorer gjenvälgtes, lagerchef Eriksen og A. Ophus.

De av styret uttrådte medlemmer og den avgåtte formann blev takket for det store og interesserte arbeidet de hadde nedlagt i det forløpne år. — Ingeniør Fürst takket på vegne av Akers Høires Fellestyre den avgåtte formann for hans virksomhet innen heires organisasjon og for det gode samarbeidet som har bestått mellom de eldre og yngre. — Nordstrand Unge Høires formann, E. Schmidt, overbragte en takk for hans arbejde i Unge Høires Fellestyre. — Efter generalforsamlingen fortsatte samværet under selskabelige former. — Et nylig nedsatt underholdningsutvalg innen samtlige unge høire foreninger i Aker, hvis formann er Rudolf

Generalforsamlinger.

Tofte Cellulosefabrikk.
Grosserer Willumsen gjenvälgt som styremedlem.

Igår middag kl. 14 holdt A.S. Tofte Cellulosefabrikk ordinær generalforsamling i O. H. F.s lokaler under ledelse av styrets formann, grosserer Hartvig Johansson. Beretning og regnskap blev enstemmig vedtatt. Som før nevnt viser regnskapet for 1932 et overskudd på 261.000 kr. Styret meddeltes decharge for regnskapet, og det besluttet overensstemmende med styrets forslag å utdele 7½ pct. utbytte for foregående år.

Det uttredende medlem av styret, grosserer Wihl. Willumsen, blev gjenvälgt. Gjenstående styremedlemmer er grosserer Hartvig Johansson, direktør Gustav Henriksen og adm. direktør Eilif Bang.

Store Norske.

Overenskomsten med staten vedtas. Store Norske Spitsbergen Kulkompani holdt generalforsamling igår kl. 12 i O. H. F. under ledelse av representantskapets ordfører statsråd Kr. Løhmkuhl.

Det viktigste som forelå til behandling var det foreliggende kontraktkast til overenskomst med staten. Denne overenskomst går ut på at staten avskriver sitt tilgodehavende på 4.375.000 kr. mot en i prioritets pantobligasjon på 2.394.000 kr., hvorav 600.000 kroner fra 1. april forrentes med 4 pct. og resten får like dividende som aktiekapitalen. Denne nedskrives fra 9.6 til 6.92 millioner kroner. Ennvidere må vedtaket forandres dithen at ¾ av aksjene formelt og reelt må være på norske hender. Retten til dividende for 1919—30 avskrives.

Styrets formann, ingeniør Anker, redegjorde for overenskomsten, som han anbefalte vedtatt.

Etpar aktionærer repliserte, særlig til det siste punkt og henstillet å få staten med på en lempeligere form.

Tilslutt blev dog overenskomsten vedtatt med 13.788 mot 58 aktier. Selskapet har 19.200 aktier, så votingen er endelig.

Årets regnskap som vi tidligere har gjengitt, blev enstemmig vedtatt.

De uttredende medlemmer av representantskapet blev gjenvälgt. Hele styret stillet sine plasser til disposisjon. Gjenvälgt blev ingeniør Johan Anker, generalkonsul Morten Lind og advokat Kristen Nygaard. Som statens representant i styret innvalgte det tidligere styremedlem industridirektør Hj. Batt og skibsreder Melling. Som suppleanter valgtes grosserer Wettre, advokat J. Heyerdahl og direktør C. W. Eger.

Ved generalforsamlingens slutt redegjorde ingeniør Anker for selskapets stilling og opplyste at driften går jevnt fremover med 10 pct. økning i produksjonen.

Ny formann i Oslo Buntmakerlaug.

Hvorledes skal publikum retledes ved salg av pelsverk?

Generalforsamling avholdtes igår i Oslo Buntmakerlaug innen O. H. I. F.

Man behandlede bl. a. spørsmålet om hverlides publikum best kunne rettelles m. h. t. valg av pelsverk. På grunn av den store etterpørsel efter skinn er der i de senere år kommet på markedet en mengde mindreverdige tildels rene sommerskinn. Vinterskinnene er som bekjent de sterkeste og varmeste, dernest kommer vår- og høstskinnene, dårligst i pelsen er selvfølgelig sommerskinnene. A veiledet publikum således at dette får den rette vare i forhold til prisen er fagmannens oppgave. Til ny oldermann valgtes Sigurd Heggemsnes, da den tidligere oldermann S. Sahlin-Sveberg på det bestemteste frabad sig gjenvälgt. Til næstoldermann gjenvälgtes Gustav A. Bergeresen og til skrive- og skattmester H. Chr. Olesen.

Hansen, overrasket forsamlingen med opptreden av egne medlemmer, L. Daae, Steppdams, Haakon Lunde, sang, akkompagnert av P. Prag og oplesning av frk. Bognerud. — Deres prestasjoner høstet sterkt bifall.

STYRMENNENE HOLDER LANDSMØTE

Og vedtar tilslutning til det internasjonale transportarbeiderforbund.

Norsk Styrermannsforening holdt landsmøte i Moss lørdag. Det blev med stort flertall vedtatt at foreningen fremdeles skal være politisk. Foreningens tilslutning til Det Internasjonale Transportarbeiderforbund i Amsterdam blev vedtatt med 208 mot 98 stemmer, altså med over ¾ flertall. Det blev videre vedtatt at foreningens blad skulde være politisk, og politiske artikler skulde ikke optas.

Til nye styremedlemmer valgtes istedenfor de uttredende: Falstad, Trondheim, Rolf Birkeland, Lillesand, Skancke, Oslo, Holm, Bergen, Bendixen, Oslo, Tholo, Bergen, Kjølland, Oslo. I påfølgende styremøte gjenvälgtes Wrold Einarsen og T. Ulvik hfenholdsvis til formann og viceformann.

Neste landsmøte blev besluttet holdt i Arendal.

Det fyrstelige svenske besøk.

Igår gikk turen til skibsreder Fearnleys eiendom „Thorespladsen“.

Det svenske kronprinspar reiste igår middag fra Skougum hvor de hadde været gjester i fire dager og drog videre til «Thorespladsen», skibsreder Thos. Fearnleys eiendom. De kongelige gjester, som har tatt med sig fullt skiutstyr, vil bli der oppe noen få dager. Torsdag reiser kronprinsparet sannsynligvis tilbake igjen til Stockholm.

Under sitt besøk her i Oslo benyttet de lørdag anledningen til sammen med kronprinsesse Märtha å avlegge Myntkabinettet et besøk. De kongelige gjester besøkte med stor interesse myntkabinettets utstilling av mynter, medaljer, ordensdekorasjoner samt Fridtjof Nansens og Rold Amundsens medaljesamlinger. Kronprins Gustav Adolf gjensagte først montrene for de klassiske mynter, særlig vakte de tallrike greske mynter i samlingen hans interesse. Sin interesse for Hellas har kronprinsen vist ikke minst derved at han som aktiv arkeolog deltok i professor Axel Perssons velkjente utgravninger i Dendra. Også ellers fant den svenske kronprins adskillig av interesse, således i de norske og de skandinaviske myntserier, blandt renessancemedaljene etc.

O. K. K.

Oslo Konservative Klubb har møte i Handelsstandens 50-mannsal i aftent kl. 8.

Der blir et kort innledende foredrag om aktuelle spørsmål i kommunepolitikken av ordføreren, advokat Eyvind Getz. Derefter redegjør flere av Høires representanter for arbeidet i forskjellige utvalg. — Diskusjon.

Den merkantile klubb.

Disponent Ulvøe-Jacobsen valgt til formann

Den merkantile klubb holdt forleden generalforsamling. Efterat årsberetning var oplest og funnet i orden blev regnskapet for 1932 gjennomgått og gitt decharge. Da formannen, kontorchef O. Trygve Jarlsby, bestemt frabad sig gjenvälgt, blev disponent C. Ulvøe-Jacobsen valgt til ny formann for det kommende år. Som nye medlemmer av styret istedenfor de efter lovene uttredende blev valgt de herrer kontorchef Kjell Aall Flood og hr. Finn Høyer. Det øvrige styre består av direktør Ørnulf Koppe-rod og assurandør Olaf Styrmoe jr. Til suppleanter valgtes avdelingschef Conrad Grinvold og kontorchef Peter Øhre. Til nye revisorer valgtes grosserer Hans Westergaard og disponent O. Borch Nielsen. Klubbens sekretær er prokurist Tore Fougner.

Spaniens nye minister

i Norge, oSenor Aristigui, kom igår med Hamburgerbåten til Oslo. Han blev på bryggen tatt av a. av legasjonssekretær Osnos og konsul Flaaten.